

מקורות לשיעור
תכלת בזמנינו
שיעור ב'

עין משפט
נר מצוה

[illegible]

מדידת קרקע. שה

[illegible]

שְׁתוּלָה מעותיו בנבדו. וא"ת והלא אפילו יהא אמת שהם של נכרי אסור כיון שאין ללווה עם הנכרי כלום ומיהו לפני מה שנצא ראייה לקמן ישראל שיש בידו מעות נכרי והם באחריות הנכרי מותר להלוותם בדבית לישראל אחי שפיר אי נמי

י"ל דאייירי כגון שאמר ליה חצירו
הלוויי מעות מן הנכרי ואמור לו
סיסמוך עלי או כגון שנתן לו משכנותיו
ליתנם לנכרי והוא הלוה לו משל
עצמו ואומר שעשה כדבריו:

וַתִּשְׁתַּלַּח קָרָא אֵילָן בְּבִנְיָו וְאוֹמֵר
תִּבְנוֹת הָאֵל. וְהָעֵבֶר
הַדְּבָר עַל מַצּוֹת עֵלִי מִ"מ אֵילֶטֶר:
קִרְאָה לְעִצּוֹר עָלָיו מִשְׁמַעַת תְּלִיִּים:
בִּין רִשְׁעֵי וַיִּבְשׁ צָדִיק. אִפִּי לִמִּיד
רְשׁוֹת יוֹשֵׁב לֹאֹף כְּרִשּׁוֹת וְקֹקֵץ
וַיִּלְבַּח שְׁנֵי רְשׁוֹת וְאֵלֶּיךָ אֵינִי קֹרֵא
וְנִמְלֹה עַל פִּי גִבּוֹה מִן הַיּוֹשֵׁר:
אֲפִי"ה יִבְשׁ זָדִיק כְּדֹאמֵר רַבָּה בְּרִישׁ
הַבְּהוֹל בְּמִרָא (ב"ק ד' ק"ג). וְחִי אֲחִיר
לְיִדִיִּים אֲדֹרָה רַחֲמָנָא דְּהִדָּר בְּצִירִים
לֹא אוֹרֵר כְּרַמְחָנָא:

דבא אמר מנופיה דקרא. אע"ג
דרבא משני ריש הגזול

בגמרא (ס) אפילו תימא רשות יורש
אלו כרשות לוקח ושלי הכה דמאי
והי אחיך עמך לאו משום דס"ל כר'
אלא לנעור דהא הכה דריש כרי' ויחנ'
אלא לאלו דהא חלול לייש בהרייתא
דהתם למ"ד לאו כרשות לוקח ולכן
בסמוך דקמור רב נתמן מ"ט דריש
אלא קצבו הגמרא כמו ק צס רבא:
מות יומת דמיו בו יהיה הוקשו
מלי ברבית לשונו דהם

תחמה היכי משמע דמיו בן עזריה
ששפיות דמים הלא צבאו ידעו
ויכמה עצירות דלא שייך לשפיות
דמיו כמי דמיהם בם ו'ל דמיוהו
דדמיו בן דריש דלא הוי למאי
תצדיה דאי למגמר סקילה צדיה
מאזוב ידעו חזא דברי מורה
קבלה לא ילפינן ותו לא
מליו מיתה גבי ממון ופסק
קמא דתמורה (ד' ו') יא כספרי
ויכח צמיה והוליד בן פריץ שופר
דס לפי דא חמי שפיר דהוקס דהלאי :

א"ל וּמִי נִפְשֵׁי אֲגַרְיֵיהֶוּ טָפִי מֵרֶגֶל
אֲגַרְיֵיהֶוּ טָפִי מֵאִסִּי לְמַכְלִינָהּ
יְהִימוּנו חֲסִידִים בְּדִינֶךָ הַזֶּה וְכֹל;
הוּא א"ר אֲבָהוּ עַד כָּאן שֶׁל
עַד כָּאן שֶׁל תּוֹרָה מִכָּאן וְאִילֹךְ
עַד כָּאן וְתוֹ לֹא אֵלָּא יִפֹּעַ
מִכָּאן וְאִילֹךְ אֲבָק רֵבִית ^אא"ר
רֵבִית אֵינָה יִצְאָה בְּדִינֵי רֵב
וְיִצְאָה בְּדִינֵי ^אא"ר יִצְחָק מ"ו
לִקְחָ וְחִי לֹא יִחִיהַ אֶת כָּל הַתּוֹשָׁה
אֲדָרָא בְּרַ אֲהֵבָה אֲמַר אֲמַר קְרָא
לְמִמּוּרָא נִיתָן וְלֹא לְהַשְׁבִּין רֵב
דְּמִיּוּ בּוּ יִהִיהַ הוֹקְשׁוּ מִלּוֹ רֵב
לְהַשְׁבִּין אֶף מִלּוֹ רֵבִית לֹא נִיתָן

מסורת הש"ס

(א) [תוספתא דבי"ק פ"ו
 וי"ט] וסם ארלה נתנו
 [בשם] בראש ורעה נתון
 ענין
 סנהדרין פ"ה. ג' ב"ב ע"ג
 [פ"א] ז"ל וסם
 (ד) וסם מוס' מנילה (ה)
 ד"ה אגלמלן, (ו) [בבבא
 מצב יצן ורעון ילנש וי'
 ב"ק קט"ו.] (ז) [תמורה ו'
 (ח) [לקמן פ"ה.] (ט) [תמורה
 ו'.] (י) [ויקרא ו' י'
 (יא) וסם, (יב) בסי' א'
 כשמוד, (יג) וקרא דה'
 (יד) [וסם וי'.] (טו) [וסם וי'
 (טז) [ב"מ וסם,] (יז) עין
 במפרש ה"ס' סאריטו
 בטות דבור מוס' זה
 (יח) וי"ע מוס' סנהדרין
 פ"ה. וסם ומצב וי"ט]

תורה אור השלם

1 לא תגנוב ולא תכחשו
ולא תשקרו איש
במעמיתו: ויקרא יט
2 לא תרצח לא תנאף
לא תגנוב לא תענה
ברעך עד שקר:
שמות כ כב
3 לא תגנוב
במשפט במדה במשקל
ובמסורה: ויקרא יט
4 כי: וקרי' וליב כח
5 קי' יתקן: איוב כו
6 כנשך נתן ותרבית
לקח וכן יצא חת כל
התרבות האלה עשה
מות יומת דמיו בו יתקן:
ויקרא לח כ
7 לא תשח מחאו שני
ותרבית ויראת מאליהו
ודי אחיך עוקר:

הגהות הגר"א

[א ב] גם' תגמז. ז"ל
תגמז:

לעזי רש"י

אשקומ"א [אישקומ"א].
קצ"ף.

גול לא תמשוך ולא תבולש וכל עשך
 תבנונו ודכדכו רחמנו למה י' לירך
 ומומן. ורשע דשרתה דשרתיה' דשרתיה'
 ופשות הוא דלמירין כסנהדרין
 (ד' ע"ב): ופ' לעשר: על מום
 לשלם משלמיה יקבל. שרואה להענימו
 ויודע בו שלל יקבל: לא דלמשקמו
 ולא תמשכו עול וגו' (ויקרא ע'
 לטו) לטומו משקליו. המנהג א' הפרס
 שטמן בתלה להכבירו ורשאוהו וכל
 כמשקל לוקח באלו: משעת עשייה.
 משעת הטמנה וצ"ל שם קל כהן.
 לא ימור לאחר דמיסא הממה כו'.
 אחין הבאין לחלוק את השדה לא

[illegible]

פתחיה תבנת ותבנת דמיון יקריס
 צבוע צב חלון צבוע עולם חל
 הים אלף אחת לשבעים שנה: סורא
 ודבר. סורא הישבת עני נהר פרס
 וזין וז סורא קסס: גבי שרשים.
 וזין ביום השמיני ר' אמי ר' המעלה
 חסס מארץ מנרסי: אלף צבוע
 ודס וז. דרמפרס לקמיה שון מעליס
 וזס וזין נמאסיס צבשקסי הללו.
 לזכר כחז עון עילוי שמשקה גדולה
 היא אלס: עד השסא. המלה
 סלע צמחשה דינר: של סורא.
 דרך הלאה: עד כלן יקין צבוע
 וילבש דיק. שסס מת ויהינן צבוע
 ממות של צבוע אין חייבין להחזיר
 ועל זה נאמר יקין רשע וילבש דיק
 וזכר מרז לה בתוספתא: ע"ז וסו
 בל צמחיה. כ"ח דרביס דרבנן אין
 חזין חייב להחזיר: אפילו ע"ז.
 דרביס דלוריימא הוא: יקין. האב
 שחור רשע וימות ואל יהנה וזכר
 שחור דיק אינו חייב להחזיר: ע"ז
 צבוע קלסו. ורובין חזרו צ"ד
 להחזיר אס מוצבוע צביו: וחי לא
 יזיה. סיפיה קדרה מות וימות דמיו
 צ"ד יהיה: מגופיה דקרא. דבנשך
 נתן ודחוקאל נפקא ליה ביהדיס
 מדכתיב דמיו צו יהיה חוקסו לשופך
 דס כלומר דמים ששך ששעי
 אס כחזר ומת צבוע עליו ישובו:

ובעניינא דשכיר כתיב ילא תגנובו דכתב
 ר' חמנא למה לי לכדתניא ^אללא ^א תגנובו
 ועל מנת לזייק לא ^א תגנובו ועל מנת לשלם
 תשלומי כפל א"ל רב יומר לרב אשי לאו
 דכתב רחמנא במשקלות למה לי א"ל
 למטומן משקלותיו במלח היינו גזל מעליא
 הוא לעבור עליו משעת עשייה ^א ת"ר ^א ללא
 תתעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה
 בימיות החמה ולאחד בימיות הנשמים
 במשקל ישאל יטמין משקלותיו במלח
 ובמשורה ישאל ירתיח והלא דברים
 קלוגי ומה משורה שהיא אחד משלשים ^א (שלשה)
 בלוג הקפידה עליו תורה ק"ו להין וחצי הין
 ושלשית ההין ורביעית ההין ולוג וחצי לוג
 ורביעית הלוג אמר רבא למה לי דכתב
 ר' חמנא יציאת מצרים ברבית יציאת
 מצרים נבי יציאת יציאת מצרים במשקלות
 אמר הקב"ה אני הוא שהבחתני במצרים
 בין טפה של כבוד לטפה שאינה של
 כבוד אני הוא ישתיף ליפרע ממי שתולה
 שטומן משקלותיו במלח וממי שתולה
 קלא אילן בבגדו ואומר תכלת הוא רבינא
 אוקלע לרורא דפרת א"ל רב חנינא מבורא
 דפרת לרבינא יציאת מצרים דכתב רחמנא
 גבי שריצא למה לי א"ל אמר הקב"ה אני
 הוא שהבחתני בין טפה של כבוד לטפה
 שאינה של כבוד אני עתיד ליפרע ממי
 ששמערב קרבי דגים טמאין בקרבי דגים
 ומוכרן לישראל אמר ליה אנא
 המעלה קא קשיא לי מאי שנא הכא המעלה
 דכתב רחמנא א"ל לכדתנא דבי רבי ישמעאל
 דתנא דבי רבי ישמעאל אמר הקב"ה אילמלא
 (לא) העליתי ישראל ממצרים דלי
 כשבייל דבי רבי שאין מטמאין בשרצים דא

ת ומוציאת וממשקלות א"ל אע"ג דלא נפיש ואיזהו תרבות המרבה בפירות כיצד לקח וטו כל הני דאמרין עד השתא לאו רבית יה מכאן ואילך של דבריהם וכן אמר רבא של דבריהם ע"כ יבין רשע וילבש צדיק יבין רשע וילבש צדיק יע"פ רבית קוצצה אלתור רבית קוצצה ויצאה בדיינין כ"ו אבא יוחנן אמר אפילו רבית קוצצה נמי אינה דרבי יוחנן דאמר קרא בנשך נתן ותרבית וות האלה עשה למיתה ניתן ולא להשבות רב אלא תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלהיך ואמר מגופיה דקרא שמיעי ליה מות יומת לשופכי דמים מה שופכי דמים לא ניתנו להשבות אר"ג בר יצחק מ"ט דר"א דאמר קרא וותי

ותי

וירכתו על צידון. שהוא מקום סחורה רבה דכתיב בישעיה ⁵⁹ סחרי צידון עובר ימים מלאוך, וכן ⁶⁰ בושי צידון כי אמר ים, כך פשוטו ⁶¹. והמדרש אומר ⁶² בשעה ששמע זבולון בכה לפני אביו ואמר מה אעשה לחופי ימים, א"ל **שבימים ספון דבר טוב וזהו חלזון ועושים ממנו כל מיני צבעים ואתה תמכר אותם בדמים יקרים.** (ה)

ער	ספר	דף קמט ע"ב	הזהר
			אשא ודא איהו אלהים וירית גוון דדהבא דכלא גוונא חדא, תכלתא נפיק מגו ההוא גוון סומק וכד נחית לתתא אתרחק גוון סומק ועאל גו ההוא אתר דאיהו ימא ואצטבע גוון תכלא ההוא סומקא עייל גו ימא ואתחלש גוון דיליה ואתהדר תכלא ודא איהו אלהים אבל לאו איהו תקיפא כקדמאה. אוכם גוון דא נפיק מהתוכא דסומקא כד אתהתך ואתחלש, לתתא בהתוכא דזוהמא ונחית לתתא ונפיק מההוא זוהמא גוון סומק מזוהמא תקיפא ומגו זוהמא תקיפא אתהדר לאוכם וכלא מההוא סומקא קדמאה (ס"א עלאה) אתהתך, וכל דא אתברי בשני, והאי אקרי אלהים אתרים, האי אוכם איהו

רמב"ם הלכות ציצית

פרק שני

א תכלת ¹האמורה בתורה בכל מקום היא הצמר הצבוע כפתוך שבכחול. זו היא דמות הרקיע הנראית לעין השמש במהרו של רקיע. והתכלת האמורה בציצית צריך שתהיה צביעתה צביעה ידועה שעומדת ביופיה ולא תשתנה וכל שלא נצבע באותה צביעה פסול לציצית אע"פ שהוא כעין הרקיע. כגון שצבעו באסטים או בשחור או בשאר המשחירין הרי זה פסול לציצית. רחל בת עז צמרה פסול לציצית: **ב** כיצד

מב:

10 | 15 | R15 | R20 | R25 | R30

וְלֹא מִיִּזְבָּח בְּיָד וְלֹא אֵיכָר

התכלת פרק רביעי מנחות

ציפן זהב. נתפסין פסולות. הנכה נמשה מסיני הוסיף
(שמות יג) למען תהיה תורת ד' נפיק ואע"פ שלא

יבדק. לעור זה לשמו, דהזמנה

יבדן. לעור זה לשמו, דהומנה

וְלֹא מִיִּזְבָּח בְּיָד וְלֹא אֵיכָר

וכשהרגיעו לדברים נפלי שמואל לחנוך ענין (שם). ציפן וחב. נמשיקין פסולות. הנכה נמשה מסקי הוט
חיפן בעור בהמה טמאה פסולות. דכתיב בזה (שמות יג) למען תהיה תורת ד' בפיק ואע"פ שלא

לוי זר (תוספתא סנהדרין)

יבדק. לעור זה לשמו, דהזמנה

מסורת הש"ס

[illegible]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה א"כ דלילה וכו'
אמאי מנרך הא א"צ לברך
אלא פעם: (ב) ד"ה ומשימי כי
וכו' ואחת ללילה דלילה לר"ש
כז"ל והד"א: (ג) ד"ה כסות
סומא אמור דחייב:

גליון הש"ס

גמ' לפרזומא דאינשי
ביתיה. עין מוס' יו"ט חס
קומט ד"ה רי"א:
תר"ה ור"ש וכו' דהתם
שאני דבתיבי בחד קרא.
עי' יצמות דף ד ע"א סד"ה
דלמצי:

מוסף רש"י

[illegible]

שיטה מקובצת

א) צפרא אי איפרד: ב) רוב
אויא: ג) בדרב אויא ואשתני:
ד) בדרב אויא: ה) ארבעים

בן ארבעים יום. ממתוק בן ארבעים
מקוף הדלם (תקלף): **וּפְדָה מוֹד**
דבֿר אֵלֶּן הוּא: (מאָגלעך): שפּאַ
דבֿר ואָס שפּיר פּאַר שפּיר שפּר אַרבעס
הוּא [א] שפּיר אַמט האַמט דבֿר
האָספּף עֵלוי וּלְקִימוּ הַכֵּל יוֹדֵעִין שְׁטוּב
הוּא: **מֵאִי אֵין לֵה דִיָּקָה דִּקְאָמֶר**
נַמִּי אַטעמיה. אֵין אַלס יִכּוֹל לַדְּרוֹק
הַלְמֶר אַל לֵשׁ חֲמֵל נִצֵּב אַל
לְטעמיה לֵשׁ יִסְיִין וְחֲמֵל עֵל [מ:]
לְטעמיה פּאַלֵּה. לִיא אַטעמיה וְהִ"ק
אֵין חֲדָקִין יוֹרֵה שֵׁל מַחֲלֵל צִטְמִיה
שֵׁלָה יִפְסֵל כֵּל הַיּוֹרֵה אֵלֶּה שְׁקִיל
צִטְמִיחַ דַּמְפֶּרֶשׁ לֵשׁ [ש:] **מֶרֶס**. שֵׁס
חֲסֵס: **מַמְשִׁיחַ**. עֵל מֶסוּס: לֵא
סַכְלָה הוּא. דֵּהָ אִיפֶרד חוּמָה
לְדבֿר יִחָק וְלֹא קֵלֶה אֵלֶּן דֵּהָ אִישְׁמִי
לְמַעֲלוּתָא כִּדְרָ"א: **שְׁמוּעָה**. דֵּר
יִחָק וְדבֿר [א] אֵלֶּה אֲהַדִּי אִישְׁמִי
לְמַעַר צִטְמִיחַ יִחַד דִּקְדִּיקִין וְלֵא פִלְגִי
אֵלֶּה הִיכָּה דִּדְקָנָה כ' [א] וְהָ דֵּר
אֲהַד מוּסַפֵּת עַל דֵּר יִחָק וּמִפֶּרֶשׁ
אֲהַד: **דִּיִּק וּזְבִין**. מִן הַנּוּמָה:
כְּחֻמָּה **מַמְשִׁיחַ**. לְעֵלִי דִקְטִי
צִטְמִיה פּאַלֵּה הַלֵּךְ עַל מוּמָה:
מִן הַעוּבֵד כּוּכִים. אֵס חֲגֵר הוּא
כְּשֶׁרֶה לֵלֵא מֶרֶס נִפְשִׁיה וְזִבִּין לֵה
וּמִשְׁרָל וּבִשְׁרֵה **פּאַלֵּה**. דִּשְׁמָה הוּא
לְצִטְמִיה וְשֵׁל לְמַעַר נִפְשִׁיה: **וּאֵפֶ**
צִטְמִיחַ וְ"א **לִפְנֵי** אֲהַדִּי (צב)
חֲגֵר יִשְׂרָאֵל מִכְרֵה לוֹ: **מֵאִי טַעמָה**

אין מורכין א' מצייתת לעבוד כוכבים: **מאסו** זונה. דלמא הוא ליה זונה ישראלי' וסבורה יא' ישראל הוא ותבצע בם יא' ועצרין משום לא מתחתן בם (דברים ו'). ל"א מאסו זונה עובדת כוכבים דלמא יהי יבד' להווא עובד כוכבים יא' באתננה ואמרה כי ישראל יד' נתנה לי ואמי למחשדה: **שגא** יתלוה. ישראל עם העובד כוכבים זה וסבור ישראל הוא דלמא יש לו צייתת ויהרגו: **רב** יבאדע רמי ליה **פילתא** לפורזנות: **דאנשי** בטייה. היה מטיל ציית לבגד שמתכסה בו אשמו: **ומצרך כל** **פלא**. ועוד עושה דבר זה כשמתעטף בעליתו בכל בוקר וצוקר ליה מצרך: **ומדמי**. פילתא לבקוט אשמו קסבר גשם חיותו ביה אלנתא קסבר גמות עשה שלא הזמן גרמא היא דזמנה בין ביום ובין בלילה דאי זמן גרמא גשם פטורות: **אס כן דלילא** **ומנה אמאי מצרך**. (א) אלף פסע ראשון שנחתעטף ב' כסיהיה דמשה ה"ל לבצר' הא מבאן אשמו: (א) יומא אריכא דמי דהא אין לילה מספקין: **ולא הוה שרי לה** (ד' **כל יומא**. אלף בלילה והלכך לא מצרך אלף צפרא וועלנס כרבי: **ומאי שגא מלפרא**. יא' לבצר' דלמא עומד ומתעטף צה' באצמורת קודם היום (ב' לגירסיה: **ומשני כי משני מכסות לילה לבסות יום**. בא' שני טעמות מצייתות היול אחת ליום ואחת בלילה (ג': **שומן גרמא** היא. דלילה דריש כלס ומון ציית והוי יום זמנה: **באסו אישפרא** כלאס **לגבייה** אבנט

דכתיב ציה (שמות לט) שש ותכלת: כמות

התכלת פרק רביעי מנחות

ל"א שעברו מ' יום משילוח
נחלקלל המראה פסולה
קשה: וסימניך. איזה סינוי
יצרו לרעה הכל יודעין שרע

בן ארבעים יום ותר"י לה בגווייהו מאורתא ועד
לצפרא איפרד חזותיה פסולה לא איפרד⁶
חזותיה כשרה ורב ⁷ אדא קמיה דרבא
משמיה דרב עזירא אמר מייתי ⁸ חמירא
מרכסא דשערי ואפיא לה בגויה אישתנאי
למעליותא כשרה לגריעותא פסולה וסימנך
שינוי שקר שינוי אמת מאי אין לה בדיקה
נמי דקאמר אטעימה מר ממשכי אייתי
תכלתא בשני רב אחאי בדקה בדרב יצחק
בריה דרב יהודה ואיפרד חזותיה בדרב
אדא ואישתנאי למעליותא סבר למיפסלה
אמר להו רב אחאי אלא הא לא תכילתא היא
ולא קלא אילן היא אלא שמע מינה שמועתא
אהרדי איתמר היכא דבדקנא בדרב יצחק
בריה דרב יהודה לא איפרד חזותיה כשרה
איפרד חזותיה בדקנין בדרב ⁹ אדא
בחמירא ארכסא אישתני למעליותא כשרה
לגריעותא פסולה שלחו מתם ¹⁰ שמועתא
אהרדי איתמר ¹¹ רבי מני דייק חובין כחומרי
מתניתא א" ¹² ההוא סבא הכי עבוד קמאי
דקמך ואצלח עיסקיהו ת"ד ¹³ הלוקח מלית
מצויצת מן השוק מישראל הרי היא בחוקתה
מן העובד כוכבים מן התגר כשרה מן ההדיוט
פסולה ואע"פ שאמרו אין אדם ירשאי למכור
מלית מצויצת לעובד כוכבים עד שיתיר

צִיצִיּוֹתֶיהָ מֵאֵי מַעְמָא הַבָּא תְּרַגְמוּ מִשּׁוּם זֹנֶה רַב יְהוּדָה אָמַר שְׂמָא יִתְלוּה עִמּוּ בִּדְרָךְ וַיִּהְיֶה רַב יְהוּדָה רַמִּי תְּכִילְתָּא לַפְּרוּמָא אֵינִישׁ בֵּיתָהּ וּמִבְּרַךְ יְכָל צִפְרָא לְהַתְעַמֵּף בְּצִיצִית מִדְּרָמִי קִסְבָּר מְצוֹת עֲשֵׂה שְׂלָא הוּמִי גִרְמָא הוּא אִמְאִי מִבְּרַךְ כָּל צִפְרָא וְצִפְרָא כִּרְבִי דִּתְנִינָא תְּפִלִּין כָּל זְמַן יִשְׁמַנְיָן מִבְּרַךְ עֲלֵיהֶן דְּבְרֵי רַבִּי אִי הָכִי כָּל שַׁעְתָּא נָמִי רַב יְהוּדָה אֵינִישׁ צִנְיָעָא הוּוֹה וְלֹא שָׂרִי לִיה לְגַלְמִיָּה כּוּלְיָהּ יוֹמָא וּמֵאִי שְׂנָא מְצַפְרָא כִּי מִשְׁנֵי מַכְסוֹת לֵילָה לְכַסּוֹת יוֹם ת"ר הֵכֵל חִיבִין בְּצִיצִית כְּהֵנִים לִוִּים וְיִשְׂרָאֵלִים גֵּרִים נָשִׁים וְעֹבְדִים ר"ש הַפּוֹטָר בְּנֵיִם מִפְּנֵי שְׂמֻצּוֹת עֲשֵׂה שְׂהוּמִן גִּרְמָא הוּא אֵיבָל מְצוֹת עֲשֵׂה שְׂהוּמִן גִּרְמָא נָשִׁים פְּטוּרוֹת אִמּוֹר מִד עָלָה חִיבִין בְּצִיצִית כְּהֵנִים לִוִּים וְיִשְׂרָאֵלִים פְּשִׁיטָא דְּאִי כְּהֵנִים לִוִּים וְיִשְׂרָאֵלִים פְּטוּרִי מֵאֵן לִיחִיב כְּהֵנִים אִיצְטְרִיכָא לִיה ס"ד אִמְיָנָא הוּאִיל וְכָתִיב וְלֹא תִלְבַּשׁ שַׁעֲמֻנְךָ צִמְרֵךְ וּפְשִׁטֶיךָ יִחְדּוּ גְדִילִים

תעשה לך מאן דלא אישתרי כלאים לגביה
הני כהנים הואיל ואישתרי כלאים לגבייהו ל
בעידן עבודה בלא ¹עידן עבודה לא אישתרי
דר'ש ²וראתם אותן פרט לכסות
לילה או אינו אלא פרט לכסות סומא כשהו
כסות סומא אמור הא מה אני מקיים וראיתם א
לרבות כסות סומא ולהוציא כסות לילה י
בראיה אצל אחרים ומוציא אני ³כסות לילה

ומא (ג). דחייב: ורצנן. דאית להו לילה זמן ציצית והויא מצוה

מג.

יביעי מנחות

תורה ^(א) צעי עיצוד בבל ושמה הכא צשאר ספרים איירי וגראה לפרש תפילין יש להם דיקקה בחסידות ויחירות ואפ"ה אין ניקחין בל שגגלי לסותרן אבל לעיצוד לשמה לא חיישינן שהכל צקיאין זו והא דמיא אהמולא תפילין ^(ערוצין דף ק"א) (ולפי הקונטרס)

גראה לי לפרש דדעידד לא חיישינן והכי תניא בתוספתא דמסכת ע"ז אין לוקחין תפילין אלא מן המומחה ואם לקח ממני שאינו מומחה ומלא צידו שים או שלשה צמדים צדקו ממוי תפילין אחד ש יד או של ראש צמדי הראשון וכן שני וכן שלישי והא דתנן ^(שם דף ק"א) המואל תפילין מכניסין וזו זוג אע"פ שלא צדקן הסמ משום צדוד דתפילין לא חיישינן אי"נ מואל שאני לרוב ממוין אלא תפילין מומחין הן ובמכילתא איתא נאמר כאן ימימה ונאמר להלן ויקרא בה ימים תהיה גאולתו מה להלן י"ב חדש אף כאן י"ב חדש שצריך לצדוק תפילין ^(א) אחת ל"ב חדש דברי צ"ה צ"ש אומרים אין צריך

בגווייהו מאורתא ועד פסולה לא איפרד אדא קמיה דרבא אמר מייית ^ח חמירא לה בגוויא אישתנאי ותא פסולה וסימניך מאי אין לה בדיקה מר ממשכי אייתי בדקוה דרבב יצחק פרד חזותיה דרבב יותא סבר למיפסלה הא לא תכילתא היא שמע מינה שמועתא בדקוה דרבב יצחק

דדיקה ⁶ שמאי אומר אלו מפילין של
אזי אימא ופיקא המואל מפילין
ירושלמי נמי תפילין נרין [בדיקה]
אחא לר"ז חשד דדברי רבי רש"י
אומר אין נרין וכל הני דמזכרי
דדיקה סבירא להו בחזקת ⁷ מפילין
הכחשו מדברא ולא קר"ל הכי מיהו
בשימושא דרבה איכא שמעקלן לבדקון
פעמיים בשבוע וזוהי דבדיקות לא הו
משום חסירות וימירות אלא שמא בלו
ותקלקלו ובמזוהא אשכחן ⁸ דדיקה
לאמרינן בם יומא ⁹ (דף תל.) שנצדקת
פעמיים בשבוע ויש להבין:

בן ארבעים. פירשתי פרק האשה
בגדה (דף סג.) : **מא' אין** לא
בדיקה נמי דקאמר אשעימה. ובדיקה
דרב יצחק ורב ב"ר אלא אחי בלוקס
מן המומה שידע דטעימה ב"ה פסולה
א' אבל לא ידע מקל"ה אינן דלחיה
גופיה לא ידע. ור"ש פוטר
בנשים. אף על גב דאמרין ברכות
(דף כ:) גבי קידוש דנשים חייבות דכל
שיטתן שמיניה יטנו בזכירה וחזר
ושמור בדבור אחד נאמרו ואמרין
נמי במכילתין ויפרשנמי דגלילס ואלא
מלש דבדבור אחד נאמרו לאו מלמא
היא דהתם לא איתמר בדבור אחד
אלא לאשמועינן הא אבל הכא
איתמר כי היכי דלא א' ניסמרו ודלדי
והכי נמי אין להקשות נידירוש כי
היכי דמרבין (פסחים מג.) גבי אכילת
מלה * דהתם שאני דכתיב בחד קרבא *

שנים יחדיו גדילים
ישתרו כלאים לגביה בלבישה הוא דמיחייב בציצית
תרי כלאים לגביהו לא ליחיבו קמ"ל¹ נהי דאישתרי
מן עבודה לא אישתרי ר"ש פוסק בנשים מאי מעמא
אותו פרט לכסות לילה אתה אומר פרט לכסות
לכסות סומא כשהוא אומר³ אשר תכסה בה הרי
האני מקיים וראיתם אותו פרט לכסות לילה ומה ראית
הוציא כסות לילה מרבה אני כסות סומא שישנה
דיא אני ככסות לילה שאינה בראיה אצל אחרים ורבנן
האי

הו לילה זמן זיית והוא מלות [עשה] שלא הזמן גרמא ונשים חייבות :

האי מאמאי מברך מצפרא (ותו לא): רב יהודה אינש צניעא הוה. מאחר שהיה מתעטף טליתו לא היה הוצרך לכרך אלא פעם אחת: ומאי שנא דבצפרא מברך ליכריך עלה בלילה קודם היום משעת שהיה עובד בשבחרית: כי משני מכסות לילה לכסות יום. היה כלומר טלית אחרת פחותה ממנה היה לו שהיה עובד בשעה יוצא בין אנשים היה לובש הפרוזבא ואז היה מברך עליה: ורבנן דפליגי דרבנן

מזג.

עין משפט
נר מצוה

ס ה א ב מ"י פ"ג מהל'
 צ"ת הל' ה:
 ס ו ג מ"י פ"ג מהל' צ"ת
 הל' ז טו"ש"ע א"ח סימן
 כ סעיף א:
 ס ז ד ה מ"י שס פ"ג הלכה
 ט טו"ש"ע א"ח סימן כ
 סעיף ב:]

סח ו מיי פ"ג מהלכות ציצית
הלכה ח וע"ש סמג עשין
כו טוש"ע א"ח סימן ח סעיף
טז:

סח ז מיי פ"ד מהלכות
תפילין הל' א סמג עשין
כז טוש"ע א"ח סי' כה סעיף
יב:

ע ה מיי פ"ג מה' צו
הלכה ה ועי' בהשגות
ובכ"מ סמו עשין כ טוש"ע
ז"ח ס' י ח סעיף ב:
עא ט ס' פ"ח מה' כלי
המקדש הלכה יא ופי'
מהלכות בלאים ה' ז:
עב י מיי פרק ג' מה' צו
ה' י טוש"ע א"ח ס' ח
סעיף א:
עג כ מיי שם טוש"ע שם
[וס' יח סעיף א]:

תורה אור השלם

1. לֹא תִלְבֹּשׁ שְׂעִטָּנוֹ צִמְרוֹ
וּפְשָׁתָיִם יַחְדָּו:
דברים כב יא
2. וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית
וְיָאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת
כָּל מִצְוֹת יְיָ וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם
וְלֹא תִתְּרוּ אַחֲרֵי לִבְכֶּם
וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אִתָּם
זֵימִם אַחֲרֵיהֶם:

במדבר טו לט
ג וְהָיוּ לְכָל הָעָם לְעֹלָם לְחֹק וּלְתוֹרָה לְעֵינֵי יְהוָה

אֲרָבַע בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
תִּכְסֶּה בָּהֶם דְּבָרִים כִּי יִבְ

רבינו גרשום
איפרד חזותא. אם נפסל
מראבנו. ארמא קשה

מה אלו: ארבעה
שהחמיץ ביותר: שינוי

[illegible][illegible]

ומאחר דלאו זמן גרמא
מסירה ממנו כל היום ולא
לשנות ולא יהא צריך לברך
הה בה קודם היום ובשחרית
עליה דר' דאמרי אינו

אֶהְיֶה תַּחְתִּי וְתַעֲנֵב עַל־מֵאֲהָבָיָהּ אֶל־אֲשׁוּר
 קְרוֹבִים: וְלִבְשֵׁי תַכְלֵת פָּחוֹת וּסְגָנִים בַּחֲזִירֵי
חֲמֹד כָּלֶם פְּרָשִׁים וְכַבִּי סוּסִים: וְתִתֵּן
 תּוֹנוֹתֶיהָ עֲלֵיהֶם מִבְּחַר בְּנֵי־אֲשׁוּר כָּלֶם וּכְכֹל
 אֲשֶׁר עֲנָבָה בְּכָל־גִּלּוּלֵיהֶם נִמְמָאָה: וְאוֹת־
 תּוֹנוֹתֶיהָ מִמְצָרִים לֹא עֹזְבָה כִּי אוֹתָהּ שִׁכְבוּ
 בְּנִעוּרֶיהָ וְהָמָּה עָשׂוּ דְדֵי כְתוּלִיָּהּ וַיִּשְׁפְּכוּ
 תּוֹנוֹתָם עָלֶיהָ: לָכֵן נִתְּתִיהָ בְּיַד־מֵאֲהָבָיָהּ
בְּיַד בְּנֵי אֲשׁוּר אֲשֶׁר עֲנָבָה עֲלֵיהֶם: וְהָמָּה גִּלּוּ
 עֲרוֹתָהּ בְּגִיָּה וּבְנוֹתֶיהָ לָקְחוּ וְאוֹתָהּ בַּחֲרֹב
 הִרְגוּ וְתַהֲרִישֶׁם לְנָשִׁים וּשְׁפוּטִים עָשׂוּ בָּהּ:

מדרש

במדבר ד

הגדול

ט

(ה) ובא אהרן ובניו בנסע המחנה וגו'. זה שיהי מי הוא זה מלך
 הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה (תהלים כד, י). הכבוד, זה
 הארון. מלך הכבוד, זה הקב"ה. הוא מלך הכבוד. הוא, שהוא חולק
 כבוד לעושי רצונו. א"ר חייא כל הכלים עור תחש מלמעלה
 ותכלת מלמטה. אבל הארון עור תחש מלמטה ותכלת מלמעלה.
 ולמה. שכן דרכו של מלכים. פורפירא. שלהן תכלת. והארון הוא

שצו

פרשת שלח (מצוה שמו)

ספר

פסוקה שנאמר דבר אל בני ישראל
 ועשו. אבל עשאה ישראל בלא כונה
 דיעבד בשרה. ושמעתי מגדולים (עיר ר"ת
 הביאו הרמ"א ס"ד יד סעף א), שהעשאה
 אינה בשרה בנשים.

וכיצד עושין הציצית (רמב"ם שם א ו)
 מצבירין ארבעה ^{הענין} בכנה
 הבגד, שהן שמנה ראשי חוטין בששה
 תליון בכנה, ואין תולה אותן סמוך
 ממש לשפת הבגד, ולא רחוק אלא
 סמוך כשעור גודל מראשו עד הפרק
 הראשון. כדאמר רבי יעקב אמר רבי
 יוחנן בגמרא (שם מב, א), וצריך להרחיק
 כמלא קשר גודל. ועושה אחד מהם
 גדול כדי שיקרף בו האחרים, וקושרין
 בחמשה מקומות קשר כפול (שם לט, א
 בתוס' ד"ה לא), ובין קשר וקשר עושה
 שלש חליות. ובאמצעות הקשר האחרון
 עושה ארבע חליות שנמצאו בין גלן
 שלש עשרה חליות. ועושה החוטין
 ארבים בכדי שישפיקו שיהיה בהן שני
 חלקים ענה כלומר, בלא קשרים
 וחליות, מלבד הקשרים והחליות, והו
 עבר מצותו לכתחלה. אבל דיעבד אפילו
 בחלצה אחת וצא, וכן בדיעבד אם
 נתמצטו חוטי הציצית, (שם לח, ב) אפילו
 לא נשאר בהן אלא כדי עניבה כשר.

אינו חוב להטיל בו ציצית, שאין הלכה
 כמאן דאמר חובת מנא היא. כלומר,
 שאם היו לו לאדם כמה טליות של
 ארבע קנפים בביתו, אפילו לא יתבסס
 בהן לעולם חוב להניח בגלן ציציות זה
 אינו, אלא הלכה כרב כדאמרן.

ומי שיש לו טלית של פשתן מטיל בו
 ציציות של פשתן, דלית הלכתא
 בבית שמאי דאמרי (שם מ א) סדין
 בציצית פטורה, כלומר דטלית של
 פשתן מכיון שאי אפשר לו להטיל בו
 תכלת לעולם, משום בלאים, כי התכלת
 ודאי עמרא הוא, שצבע התכלת לא
 היה ופה בפשתן לעולם אלא בצמר,
 והתורה חובה אותנו בתכלת גמורה,
 ומכיון שאי אפשר להטיל חוט צמר
 בפשתן לעולם משום בלאים, אף חוטין
 של לבן כלומר של פשתן אין מניחין
 בו, וזהו שאמרו סדין בציצית בית
 שמאי פטורין, ואין הלכה כמותם,
 דטעמא דידהו משום דלא דרשי
 סמוכין, והלכה בבית הלל דדרשי
 סמוכין, וסבירי, דלאו דכלאים אינו
 בציצית, שהתורה אמרה (דברים כב יא),
 לא תלבש שעטני גדילים מעשה לבן,
 כלומר אבל גדילים מעשה לבן משעטני,

בשל תכלת איירי יש לפי'ש כוונת התוס' בענין אחר דלעולם התוס' ס"ל כפירוש הרא"ש דאיירי בתולה קלא אילן בבגד ומוכרו לאחרים דומיא דכל הני דשמעתין כמו גבי רבי'ת ושרצים בסמוך והשתא עושה שתי רעות אחת שמרמה את הבריות וגוזל את הרבים שמוכר להם קלא אילן שהוא בוול שדמיו מועטים בשל תכלת שדמיו יקרים בתכלית היוקר ועוד שנית שהוא מבטל רבים ממצות ציצית וגורם שהלובשם עובר על מצות ציצית ואם כן קשה למה לי קרא ט) דיציאת מצרים גבי

(א) לַעֲלֹל כֹּה. וְשִׁנְיָן
(ב) (דְּרִיכוֹת י"א.) (ג) תּוֹסֶפֶת
סִי'ר. (ד) לַעֲלֹל כֹּה.
(ה) תּוֹסֶפֶת שֶׁסִּי'ר. (ו) לַעֲלֹל
כֹּה. (ז) וְדִבְרֵי שֶׁסִּי'ר. (ח) דָּן
כֹּה. (ט) וְעֵינֵי שֶׁסִּי'ר מִנְחָה
כֹּה. (י) דִּבְרֵי דֵר שֶׁסִּי'ר וְתוֹסֶפֶת
פִּסְחִים לֵד. דִּבְרֵי חֲמִין לוֹ.
(יא) לַעֲלֹל מִשֶּׁסִּי'ר בְּחֻלִּין
עַד: דִּבְרֵי אֲנֵחַ יֵד הָאֵל סִי'ר
יֵד דִּרְשִׁי שׁוּרִי דִּקְא קֶמֶר
נָח לֵד אֲנֵחַ שׁוּרִי אֲלֵךְ כֵּן
דִּקְאֵי בְּחֻלִּין מִכִּשְׁרֵי עֵס
אֵין מִקּוֹס לְקוֹשֵׁי הַשֶּׁסִּי'ר
עַד עַד אֲנֵחַ בְּחֻלִּין הַשֶּׁסִּי'ר
וְעַד מִנְחָה דִּרְשִׁי שׁוּרִי
בְּעִטְרִין וּבִפְסִין. (כ) עֵינֵי שֶׁסִּי'ר
לַעֲלֹל כֹּה: דִּבְרֵי אֲנֵחַ עֵינֵי
(כ"א)

א. ופרש"י זיל לשון
ראקשוו וזנו תנית טעם
למה אין מרדוקין אין מפני
השהוא ויצא מן העץ וכל
היוצא מן העץ
מרדוקין אין מפני שאינו
במשך חזק הפהליה.
רש"י דק"ו א. מפני
השהוא עץ וכן מפני שריו
נזק וגורו שרשם סתפס
ממנו, ודא ר' שמעון ב' ע
עצמו מפרש עטמו. רש"י
דק"ו א. אי מרדמא מן
תרומה טהורה וכו' דהיינו
מן תרומה טהורה אין לך
בא אפי' הדלק, לא
משעת הרמה הדלק, לא
מזית לפרשי הכי, כמב' ע
טהור, אי משום תרומה
תרומה, דרשיתא בן חזק למי' ד
בטוסה חזקת העטולין
למה כחלה דמא, דמא
לח' כחלה דמא, דמא
אמאי יהא אסור להדליק
בו, ועוד, אי בהדלקה
תרומה טהורה מיר',
אסור מן שרי להדליק
חזק הרמה וכו' וליכא
למיזר דנחזור וכו' דמא
דטבל טהור יהא אסור
להדליק מטבל טהור
כב' ש' לבתר דנחזר שריפת
טבל טהור מאכילט טבל
טהור, דאין וכו' כ"ש,
דאכילט טבל טהור איכא
שריפתו אבל בטהור אין
דשויכא ב' אכילא איכא
למיזר דאכילא דוקא
נאסרת. חזקת
כנון חזקתא להבטור
או להדליק. מוס' פסמס
אין ממזין. ולחסיקא
חזות כבשולין. מוס' יצמות
מוס' דל' ה. דהיינו דוקא
הנאה שאין לך כילוי.
מוס' יצמות מוס' דל' א
וה לא כבוד השבת
מרדוקין בו מוס' גרל'ס
ו. דא טסיל אדא מוס'

עין משפט
נר מצוה

כו א מ"י פ"ו מהלכות
 מעשר הל' ב טו"ש"ע
 י"ד ס' שלא טע"ף קטו:
 סז ב מ"י פ"ה מהל' שבת
 הלכה י:
 סח ג ד מ"י שם הלכה
 יא ופכ"ב מהלכות
 כלים הלכ' א סגג לאזין
 סה טו"ש"ע א"ח ס' רסד
 סע"ף ו:

1 וּמִדִּלּוֹת הָאָרֶץ הַשְּׂאִיר
נְבוֹזָרָדָן רַב טַבָּחִים
לְכַרְמִים וּלְיֹגְבִים:

יִרְמְיָהוּ נָבִי טו
2 וַיִּדְבֹר יְיָ אֶל אֶהֱרֹן וְאֶנִּי
הִנֵּה נִתְּנִי לָךְ אֶת מִשְׁמֶרֶת
הַתְּרוּמֹתַי לְכָל קֹדֶשִׁי בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לָךְ נִתְּנִים לְמִשְׁחָה
וּלְבִנְיָן לַחֵק עֹלָם:
בַּמִּדְבָּר יִהְיֶה

פוייא"ה [פו"י]. גבעה.

שרף. היינו מידי דמנטף מן
העץ וקורין גומא (כריתות ו).

איבער בנייה דער בונג
אומר רב ולא מסייעי
שנשמעתו דאיתמר
בפרקא דף ע"ג חל המותק
לשורשי גגים שנימוקם
מו' לעזריה שכן שמואל
בעשרה. עיקר דילה
בבורת כהנא (ש"ס י"ח) כל
הגזע בהם יכול בלע
לימוד מן אמן א' מן
א"ל במקצת הלמוד וכל
בהם, אל כיצד עד שיגזע
במקצת שהם כמלכו
שיתור חסמים בעשרה
שכן החומט תחלת הייתה
המאצא ונמצא בבמא
דחגיגה דף ע"א ב' כחן פרק
הכל (י"ב) בריאית
ובניוית (דף ע"ב) בפרק כהן
גדול.

ויעוד מפני שהוא ע"ר.
[טרפון] אומר אומר אין
מדליקין אלא בשמן זית
בלבד. א"ר יוחנן בן נורי
מה יעשו אנשי בבל שאין
להם אלא שמן שומשמן,
מה יעשו אנשי מדי שאין
להם אלא שמן אגוזים,
ואנשי אלכסנדריא שאין
להם אלא שמן צנונות, אין

ד'ל"א מר מפני שהוא ע"ף. ויהא צחול על ממונו ויבא לנכות חימה דה"ל למימר אפילו צחול נמי ליתסר כדאמר לקמן דאין מדליקין בנפט לנן אפילו צחול מפני שהוא ע"ף:
חדא ועוד קאמר. וקשה לר"י דחגיגה בסמוך הכריזו אינו אלא ש"ך מעלי הקטף^א משמע דהטעם לפי שאינו נמשך אחר הפמילה ומה הולך לנדות הטעם מדעתו^ב:

אין מדרִיִּקין במבֿרֿ טמא. פירש
בְּקוּטֶרֶס וכו"ש בטַבֿל טהור
ואין נראה ללא הוי כ"ש דמהיכא
מיתי' אלא ה"ה בטַבֿל טהור דילפיין
טַבֿל טהור מטַבֿל טמא מה טַבֿל טמא
אין לך זו שום הנאה של כלייו אלא
ומהרמא ואילין אף טַבֿל טהור כן
אמלל הנאה שאינה של כלייו שרי
ללא מצינו בשום מקום שיהא טַבֿל
אסור בהנאה ומהכא נמי ילפיין
כהן ששכר פרה מישראל לא יאכלנה
כרשיני תרומה (יבמות פ"ו דף טו:)
דהנאה של כלייו' אסורה לגרים אבל
שאר הנאות שרי דתנן בפירק בכל
מעריבין (פיריבין דף טו:) דמעריבין
לישראל בתרומה(ט:)
ואומר כל הוציא מן העין את יד מעינא
בו. הא ללא קתמי אלא פשתן דקדמי
בזמתי' משום דמתניתין איירי בפסול
פסילות והכא איירי בפסול שמנים

קשה לרשז"א דרבי ישמעאל דתני
בזממתי' דאין מדליקין בעטרן מפני
כבוד השבת משמע^א שנמשך אחר
הפתילה יפה אלא דגורין שמה ייחמו
ויאלא כדמפרש לעיל והכא משמע כל
ההיזא מן העץ אינו נמשך אחר
הפתילה ועטרן יואל מן העץ הוא
דהוא פסולתא דויפתא כדאמר לעיל:
רבי שמעון שזורי אומר מדליקין
בשמן פקועות ובנפט.^א קשה
לרשז"א מה בא לומר רבי שמעון
שזורי דהא לרבי יוחנן כן נורי נמי
מדליקין בזה מדקאמר אין לך אלא
מה שאמר חכמים אין מדליקין
משמע^א דוקא הנהו^א אבל שמן פקועות
ונפט מכסיר ועוד דנפט מכסיר
ביהדיא רבי יוחנן ואין לומר דרבי
שמעון שזורי איירי בנפט לבן דהא
אפי' בחול אמר לעיל אין מדליקין
בצו^א ואי גרסינן אין מדליקין^א במילתיה
דלרבי שמעון שזורי אמי שפיר:
איכא בינייהו דרב ברונא. פירש
בקותרס דחד מינייהו
חבר דחלזי מחובר שרי בחטוריהו^א

שהוא עף. ונדבק בכותלי הבית ומדליק את הבית: **חמסא.** חמותה: **איטלי שגא.** הדלק את הנר: **עד רמסא.** שם מקום: **לכורמים.** לשון מחספים כמו כורמים עליו את הכלים לקמן בפרק רבי עקיבא (דף פח:) **וליוגזים.** לשון יקבים שעוררין ופולעין את החלזון

לִימָא מר מפני שהוא עף חדא ועוד קאמר
חדא מפני שהוא עף ועוד גזירה שמא יסתפק
ממנו ההיא חמתא דהות סניאה לה לכלתה
אמרה לה זיל איקשיט במשחא דאפרסמא
אזלא איקשיט כי אתת אמרה לה זיל איתלי
שרגא אזלא אתלא שרגא אינפח בה נורא
ואכלתה: וימדת הארץ השאיר נבזוראדן
רב טבחים לכורמים וליוגבים כורמים תני
רב יוסף אלו מלקטי אפרסמון מעין גדי ועד
רמתא יוגבים אלו צידי חלזון מסולמות של
צוצור ועד חיפה: ת"ר ^א אין מדליקין בטבל
טמא בחול ואצ"ל בשבת כיוצא בו ^ב אין
מדליקין בנפט לבן בחול ואצ"ל בשבת
בשלמא נפט לבן מפני שהוא עף אבל טבל
טמא מאי טעמא אמר קרא ^ג ואני הנה נתתי
לך את משמרת תרומותי ^ד בשתי תרומות
הכתוב מדבר אחת תרומה טהורה ואחת
תרומה טמאה מה תרומה טהורה אין לך בה
אלא משעת הרמה ואילך אף תרומה טמאה
אין לך בה אלא משעת הרמה ואילך: גופא
ר"ש בן אלעזר אומר אין מדליקין בצרי וכן
היה רבי שמעון בן אלעזר אומר ^ה צרי אינו
אלא שרף מעצי הקטף ^ו ר' ישמעאל אומר כל
היוצא מן העץ אין מדליקין בו ר' ישמעאל
בן ברוקה אומר אין מדליקין אלא כיוצא מן
הפרי ר' טרפון אומר אין מדליקין אלא בשמן
זית בלבד עמד רבי יוחנן בן גורי על רגליו
ואמר מה יעשו אנשי בבל שאין להם אלא
שמן שומשמן ומה יעשו אנשי מדי שאין
להם אלא שמן אגוזים ומה יעשו אנשי
אלכסנדריא שאין להם אלא שמן צנונות ומה
יעשו אנשי קפוטקיא שאין להם לא כך ולא
כך אלא נפט אלא ^ז אין לך אלא מה שאמרו
חכמים אין מדליקין ומדליקין בשמן דגים
ובעטמן רבי שמעון שזורי אומר מדליקין
בשמן פקועות ובנפט סומכוס אומר כל
היוצא מן הבהר אין מדליקין בו אלא בשמן
דגים סומכוס היינו ת"ק איכא בינייהו ^ח דרב
ברונא אמר רב ולא מסיימי ^ט תניא רבי
שמעון בן אלעזר אומר דכל היוצא מן הנוזל
שומשמן

להוציא דמו כדאמרן בפרק כלל גדול לקמן (דף עה.) והניחם נצחראדן ללבושי המלך: **סולמא דלור**. מעלה הר וקצרה המסילה וגבוהה וקורין אותה פייאלא"ה: **אין מדליקין בטבל עמא**. וכ"ש בטבור ולקמיה מפרש טעמא: **מה תרומה טהורה**. שהיא לאכילה אין לך בה אלא משעת הרמה ואילך ומקמי הכי אסירה שהרי טבל בתימה לאוכלה אף תרומה טמאה אע"פ שאין אותה אוכלה אלא מסיקה אסור להסיקו בטבלו: **אין מדליקין בצרי**. כדמפרש לעיל ועוד דקמתי ואזיל דלינו בא מן הפרי אלא מן העץ שרק בעלמא והוא ליה חפז ואינו נמשך. לישנא אחרינא וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר כו' לאו טעמא למיתליה יחי' אלא הכי קאמר ועוד היה אומר דבר אחר בצרי: **עלי הקטף**. כך שמש: **מן הפרי**. לאפוקי שמן דגיס ועטרן וצרי: **אין לך אלא שמן שאמרו חכמים אין מדליקין בן**. בגון פסולי שמים דמתניתין כו'. **ומדליקין בשמן דגיס**. ואע"פ דדמי לחלב ואינו יואל מפרי: **וצעטרן**. ואע"פ דמזפת קאמי: **סומכוס היינו ס"ק**. רבי יוחנן בן נורי דפסיל כל הנך דמתניתין וחלב אימיני בהדיהו דהוא יואל מן הבשר ואכשר בשמן דגיס: **איבא צינייהו דרב ברונא**. דאמר צריך לתת לתוכו שמן כל שהוא אי נמי דאכשר חלב מהותך בתערובת שמן כל שהוא חד מהנך תנאי סבר לדרב ברונא דחלב יתיר בתערובת חלב שמן דגיס אפילו צעיניה וחד סבר דשמן דגיס על ידי תערובת חלב חלב כלל וכלל לא: **אין זו משום שלש על שלש**. לקבל טומאה בג' אכצעות: **יואל מן העץ**. כמו קנבוס ואמר גפן: **ומסככים זו**. סוכה הואיל ואינו מקבל טומאה דאין מסככים בדבר המקבל טומאה כדילפינן במס' סוכה (דף צי.) מגרין ומיקבץ: **חוץ מפסח**. דילפינן לקמן דאיקרי עץ ומקבל טומאת נגעים אפילו אונין שבו דלנקמן הלאך אין מסככים בצונין:

ו. תורה אור השלם

[illegible]

רש"י ד"ה וממו ב'ו'.
שנותנים בחוטמה של
אנקרה. שבת דף נא ע"ב:

(א) נב' מי מודיעני על
זאת אמר לו וכו' שכל
הענין: (ב) שם דמיו מפיו
זה בית כריא שלהן:
(ג) רש"י ד"ה גלייא
וקריא רש"י: (ד) ד"ה
אמללא וכו' מחורבה
הס"ד וחס"כ מ"ה יוחן
רש"י: (ה) תור"ה
סראטריאות י"מ בתי כ"ל
וכו' וקריאות נמחק
מקומות מטופות

[illegible]

25

בראש העם שנאמר לה לא אכל עוד לצאת ולסוף , דבר אשר
 סעשה את התורה כולל אתה תחית סלף ועד תלי , צדקת י'
 עשר סכת להם לישראל וכי יהיה כך אבית סאד אודי ,
 באחד סעיד בארץ אשר י' אלהיך נתן לך לא תאסף את
 רבך ולא תסף את ידך מאחד האבית , דבר אשר צדקת י'
 עשר , מלכ שהצדק סעודה תחת כסא הכבוד שנאמר כר
 אפר י' סמר מספט ועשו צדק כי סרובה יסועתי לבוא
 וצדקתי להנלות , גו נדור ונדנו , מלכ שכס סכא בראש
 תחלה כך לעתיד לבוא יבוא בראש , פס' , הלין
 אשר רן גור אריר יונק סן הבשן , פנס רן סכוד לספר לכך
 טאר גור אריר יונק סן הבשן , כה דנק זה יצא סקס אוד
 ותלק לסנים כס שנאמר וינקר דסה , כך היה חליק של
 רן מתחלק לסני סקסות , שנאמר לסטה בני רן לספסוחות
 יצא הגורל הסכיני היה נכלל כחליו צעיר ואסתאול ועד
 ססס , אומר ויעלי בני רן ללססעס לסס , עי ויקראו ללסס
 רן כסס רן אבית , דבר אשר יונק קופץ עס הר הבשן , פס
 שהארת קופץ על הבסר כך דוד בני רן קופץ על האבית
 כחלסר , וכן הלא אומר וכן רצני ערני מלכס סססר
 ועסס אולף וסס סאת , וכן כיהעס לבני נפחלי יצא הגורל ,
 כחיל ערי סכר הצרס צור נחסת דקת ונכרת , וז יננסר
 ספסוחות מלסס כקל הכבוד , פס' , הלפחלי
 אשר סכע רעז סלסס שהיה נפחלי ססס כחליק כסס וככל
 קוסר , כרתנן באבות אי וזו עסיר השסס כחליק , וסלא נכרת
 י"ז בקעת נבסר סדוד פסוחות סחוקס כרספוסר סססכת
 רכסות , סכע רעז , סיהו קוראני לפני הקדס כרד חסא וזן

שופטים א ל

2. ובלון עם חרף נפשו
למות ונתתלי על מרומי
שופטים ה יח

3. עמיס דר יקראו פס
יקחו וזחי צדק בי שפע
ימים יינקו ושפוני טמוני
חול:

4. בי עזה עזובה תהיה
לשממה
ואשקלון
אשדוד בצדדים יגרשוה
ונתסרו תעסר:

צפניה ב ד
5. וְהִסְתֵּרְתִּי דְמוֹי מִפְּנֵי
וְשִׁקְצִי מִבֵּין שְׂנֵי וְנִשְׁאָר
גַּם הוּא לֹא־לִחְיֹנוּ וְהָיָה
כְּבֹלֶץ בִּיהוּדָה וְעֶקְרוֹן
צָבִילָה: זְכִירָה ט ז
6. וְיֵצֵא גְבוּל בְּנֵי דָן
מִמֶּנּוּ וְיַעֲלֶה בְנֵי דָן
וְיִלְחָמוּ עִם שֵׁשׁ וְיִלְכְּדוּ
אוֹתָהּ וְיָצֵא אוֹתָהּ לְפִי
חֶרֶב וְיִרְשׁוּ אוֹתָהּ וְיִשְׁבּוּ
בָּהּ וְיִקְרָא לָשֵׁם דָּן
לְשֵׁם דָּן אֲבִיהֶם:

7. בן אדם יען אשר
אמרה צר על ירושלם
האח נשברה דלתות
העמים נסבה אלי
אמלאה התורכה:

8. וַיֹּאמֶר יי' לֵה שְׁנֵי גֹיִם
בְּבִטְנָךְ וּשְׁנֵי לְאֻמִּים
מִמֶּעֶיךָ יִפְרְדוּ וְלֵאמֹר
מִלֵּאִם יֵאָמְרוּ רֵבִי יְעֹבֵד
עִמִּי: בְּרֹאשִׁית כ"ה
9. יִחוּן רָשָׁע בֶּל לָמֹד
צָדֵק בְּאֶרֶץ נְכוֹזוֹת יַעֲזֹל
וְכָל יִרְאָה גָּאוֹת יי':

יִשְׁעִיהוּ כֹּהֵן
10. אֶל תִּתֵּן יְיָ מֵאֲוִי
רָשָׁע זִמְמוֹ אֶל תִּפְקֹ
יְרֻמוֹ סֵלָה:

1

כלי קוריום. פי אומנות שטענין מן קיום רקים חלקים שמו אורחן האורנים בדרם וברגלים (שעורן) ואין ריל ובי כלי הארנה נסול קום כשיצא מסגרים למרובי. ובמדרש קהלת פסוק וסנאחי אני את החרים סיסטע שום בנרים חסובים (מחלן) וע רברים רבה מן פ"ה. **פורפירא**. פי בלשון ימי ורומי בנר תכלת (מסוף הערוך). תרגום **סקילס**. כי הוא תרגום כל הסקרא בלשון ימי. אבל אנקלום תרגם התורה בלשון בבלי. וע במסוף הערוך. **איפליקתא**. פי בלשון ימי בנר

^{י"ג}מקשה רקמה. נרחיקי.

כדו אשר הוא נתן במוט סיום ודחז. **נשרפים**. מאש העץ. **אסינפון**. הוא אבן שמה ממנו חסין ופתלים רקים לארנה מהם בנרים אשר לא תשלט בהן האש. ואם יסנפו וישחררו. ינבדום באש. ושרפתם זה הוא מרחם (מסוף הערוך). ואין קרומים והבדי פרשה קרב מום מה חסותם הזה כי ובלעז קרין אותו אספנסיים. ודע כי ב מרים חמה. א סלמנדרא שכאש הוא הנקרא תשמת שכשרצים. א צב כמו שכתבו החס בצינה. והא מן עקרב. והשי הוא חלמאה דרד במים נקרא לצחוסה. ועין ברשי נקרא מסמית במים בשבת אימת מסמית על העקרב ואינה נשרפת באש. כי הוא הארצי הנמחת כששתן והיא מסוגלת בין רומם לעומת ואינה נשרפת

בתגור זה. השיבו רוח הקדש הוא **העד ציד**. **ישאל ר' אלעזר** בר"ש את ר"ש ברי יוסי בן לקונא קמאי אמר לו כלי קוריום יצאו עם ישראל למדבר. אמר לו

לא. אמר לו מתיבן היו לובשין כל אותן ארבעים שנה שעשו ישראל במדבר. אמר לו כמה שהלבישום טלאכי השרת. הרא הוא דכתיב (ויקרא י"ז) ואלבשך רקמה. י"ד סימיו אמר פורפירא תרגם עקילס איפליקתא. אמר לו ולא היו כלים. אמר לו ולא קריה טיטיף (ויקרא י"ח) שקלתה לא בלטה מעליה. אמר לו ולא היו גדלים. אמר לו צא ולמד מן החלזון שקל זמן שהוא גדל נרחיקו גדל עמו. אמר לו ולא היו צריכין תבבסת. אמר לו הענן היה שף פהם ומגהעץ. אמר לו ולא היו נשרפים. אמר לו יצא ולמד מן אטינטון הנה שאינו מתגהץ אלא באור. אמר לו ולא היו

ר' אברהם בן הרמב"ם

אינו מתעסק ואם היה מתעסק אינו מתכוון. והאי דאמרינן בגמרא⁶¹ בפציעת חלזון. מתעסק הוא אצל נסילת נשמה. אין פירושו כמו שהבנת כלל פשוט שענין הדברים לחדא שהפציעה היא הריסוק והחתוך כמו פוצע אגוזים. ולפיכך אקשינן

רבינו חננאל
אמגושטא. פי' בלשון
זמזמה. מגוש בלשון
מכסף. גידופי, כופר ב
הצד צבי השוחטו כו'.
כן סברי אין דישא אלא בב
אמר אפילו תימא שפצע
ת פטור מלאכת מחשבת
זי מצלח ציבעיה. שוחט ס

לנושא דמסור אבל אמר עלי' אליבא דר' שמעון ומשום צערא דמיסא
שרינן לכתחלה.

שמנה שרצים

הצ"ן והחב"ל בן חייב. פי' ריש לוק עד תצור הרם בין העור
והבשר והעור מעבדו מלצאת לחייב משום גטילת נשמה של אותו
מקום שחבל בו רפה לי קטלה כולה מה לי קטלה פלגא, ואית מאי ואי
דאמרי' וצ"ה א' גבי חלון ולחייב משום גטילת נשמה ופירק' מהמסק
הוא אצל גטילת נשמה ומאי חידושא הא ס"מ אף על פי שפירשנו בענין
שלא ימות בכך הרי הוא חובל ואבדתי לחייב משום גטילת נשמה
דאיתא אבר, וי"ל דשאני חלון שהוא טוף אטום כחלונות הללו
שכאשפות ואינו בעל איברים ועד שיהרגנו ממש אינו חייב משום
גטילת נשמה שהרי אין לו איברים שיתחייב משום גטילת אותו אבר,
אבל שאר שרצים שהם בעלי איברים איכא משום גטילת נשמה
שכאשפות מקום שהוא מוליד אותו אבר או אותו מקום שנטול ממנו
רם, ודשי' ויל שפי' לחייב משום צובע, ליתא דמילה שלא בזמנה
הוכיח לחייב עלי' ולא שרי' צובע ולמאי ניהא לי' בצביעה.

ומיהו דוקא בשקצים שאין בהם צעם וזכין שאין מתקיימין י"ב חודש
לא חייב חיותם חיות אבל בשאר פטריש ומחייבי, ומיהו אסיקא
דכל שהוא פרה וזבה אפי' אין בו צעם מזה רבנן וההורג חייב, והא
דאקשי' תבא ודרי' פרעוש דפרה וזבה לא מהני פרעושים דידן דפיקי'
בלשון יסמאל כדדרי' דהנהו גבורים מן השפר נהנו ומיהו לחזק
ולצורך, אלא ס"ן אחי הוא שאינו מצי' ביצתו שהוא פרה וזבה.

והצ"ח הצד פרעוש וכו' ור' יהושע פוסק. פי' פסור אבל אמר
דילמא קטיל לי' הא בכל שפיהו לחזקו ואין בפסור פסור פסור לצד
אותו לכתחלה, ומציקא קסרי דפסלגתיהו דר' אליעזר ור' יהושע
תליא כדדרי' דר' אליעזר מבי דבהריגתו חייב וכן בצדיחו ור' יהושע
מבי דזכין דבהריגתו פסור לא אפשר ולחייב בצדיחו, ואין קיל כר'
יהושע דההורג חייב והפסור פסור בין שאין בפסור רצוח.

והצ"ח אמר ואיב דרי', פי' שכל שוב ריח פסור הוא פסור חייב משום
גטילת נשמה ואף משום צידה אם אינו ניצוד מבעד זית, ואית פסי'
דגריס אלא אפי' דעבדי דרי', כלומר כל זמן שריח הוצא מן הרג יבש
כל כך שמשקן באצבע חייב דמי לא חיי.

והצ"ח מ"ן חלש בשותא מהוציא והוצא, והוא הנקרא בלציו
מלביא שכל גידולו הרי כשצצים ובקריש.

מדרש רבה סדר מקץ פצ"א [מג, י']

פירוש מהר"ו

אמר אליהם ב' סביא יא חחרדה. דשם כתוב ויחרד יצחק חרדה גדולה וגו'
ט עליו כלום. ובשחז"ט ע"פ מרת סמפל ומנגד. מזמרין בשולם. כתרנומו
ז"ס שנאמר ללא בזכות מדרשבחן בארעא ודורש על דברים מפורסמים לכר אלו
זו. אמרו כל עצמנו לא המפורשים. י"ן הטוב וחלון של תכלת. קמף ומור. מעט

צרי ת"א ועיר קטף וכמ"ש
שבת דף כ"ו א' הצרי אינו אלא
שורף הנוטף מעצי הקטף. ומ"ש
ומור מין אחר הוא והוא מור
דרור של סדר תשא וב' אלו
מ"א סממני הקטורת ומ"ש
אגורי הוא זית איגורי ברכות
דף מ' ומ"ש חלון בשבת דף
כ"ו א'. ומעט צרי בלסם וקמף.
צ"ע שכבר חשב קטף. ובערוך
ע' בלסמון הביא מדרש זה ח"ל
מעט צרי בלסם ולא גרס קטף
ובערוך סטכת כתב דצרי הוא
מור דרור. ובשבת כ"ו דצרי
הוא אפרסמון וא"כ הכל אחד
שמעט צרי הוא קטף כתרנומו
כנ"ל. והיינו בלסם ומור
ואפרסמון ומירא דכ"א ובסממני
הקטורת חשיב ליה בתרתי
וע"ע בערוך ערך קטף וערך
מור ובמ"ע שם. בריא באבן.
שאם דבש פשוט ובר קטן הוא
אין בו חידוש. משה דבטנים
ופי'. שהפרי עצמו דבר נמצא
והדבש ממנו יקר ועיין תרגום
ירושלמי. צריכין אתון מילתא.
אחיקם וגו'. אמר להם הרי הקסף והרי הדודון והרי אחיקם.
צריכין אתון מלתא אחר. אמרי' ליה עלותך אגן קעין. אמר

יא [מג, י"א] כי לולי התמהמהנו וגו'
ויאמר אליהם וישאל אביהם אם
כן אפוא. ר' לוי בשם ר' תנחום
בן חנניאלי תאמר אותה התורה
שהתרתה את אבא (בראשית מ' ג')
ויאמר מי אפוא הוא, שגנדיענה
עלי קאן אתמהא. י"קחו מזמרת
הארץ בכליכם. ר' יהושע דסכנין
בשם ר' לוי דברים שהן מזמרין
בעולם חלון חמר קטף ומור
איגורי ומעט צרי בלסם קטף.
מעט דבש. ר' יהודה בר רבי אמר
דבש קריא קאבן. ונכאת, שענה.
ולוט, מצטקה. בטנים ושקדים.
משח דבטנים משח דשקדים. [מג, י"ג]
וכסף משנה קחו כידכם. ר'
יצחק אמר שמא הוקר השער.
ואת הכסף המושב וגו' ואת

ס
ס
ה
מ
מ
נ
י
ס
ס
ס
ש
א
ש
ב
ש
ס
ה
ה
ס
ש
ס
ה
ל
א
ש
ה
ס
ס
י
ס
ה

מכסים עליה מקיפים אותה מכל צד. ועל כן אמר: יקוו המים מתחת השמים, כלומר אל מקום שפלות. ואמר: ותראה היבשה, וקרא להם שמות בהיותם לובשים הצורות האלו, כי מתחלה היה שמם "תהום".

(י) ויקרא אלהים ליבשה ארץ. יאמר כי שמה הראוי לה "יבשה", כי בהפרד המים מן העפר היא יבשה, אבל יקרא אותה "ארץ" כשם כלל היסודות הנברא בראשון. והטעם, כי בעבורה נבראו, שתהיה ישוב לאדם, שאין בתחתונים מכיר בוראו וזולתו. וקרא למקוה המים "ימים", כאילו הוא "ים מים". לפי שקרקע המקוה נקרא "ים", כדכתיב: כמים לים מכסים. וכן: ואת הים הוריד מעל הבקר, כי מפני שהוא מקוה מים גדול יקרא כן.

רבינו בראשית א בחיי כא

טבע העפר לרדת למטה וטבע המים לעלות למעלה, ועתה גזר על המים שהיו ממלאים את כל העולם כלו שירדו למטה כטבעו של עפר, כענין שכתוב (איוב לח) כאבן מים יתחבאו, וגזר על העפר שיעלה למעלה כטבע המים, וזה שכתוב (תהלים קלז) לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו, כי זה חסד לעולם לקיום הישוב והנבראים שבו, וזה שכתוב (תהלים לו) צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה, כי בזה נגלה צדקת השיי כשנחן משפטיו בתהום רבה כדי שירדו המים הפך מטבעם כדי להושיע אדם ובהמה, כלומר בעלי חיים שבארץ. ויש לפרש עוד ותראה היבשה שיהיה היובש נראה בה, שלכך נקראת יבשה, שכל זמן שתהיה לחה אינה יכולה להוציא פירות, והנה עתה כשנראה בה היובש או נגמרה מלאכת המים הזכיר בו כי

ההיד (בראשית ו) ויהי הגשם על הארץ. אל מקום אחד, כל העולם כלו מים במים ואת אמרת אל מקום אחד, אלא שהחזיק המועט את המרובה, ע"כ.
(י) ולמקוה המים קרא ימים. אין שם הים נקרא על המים כי אם על החפירה, וזהו שתרגם אונקלוס ולבית כנישוח מ"א, כלומר החפירה, שהוא בית המקוה שהמים נקיים שם. וכן אמר הכתוב (ישעיה יא) כמים לים מכסים כי המים מכסים את החפירה הנקרא ים. וכן בברכת הדגים או התנינים ביום חמישי אמר, ומלאו את המים בימים, באר כי המים עומדים בימים. וראיה עוד, הים שעשה שלמה, הוא שכתוב (שם מב) ואת הים הוריד מעל הבקר. ואמר קרא ימים ולא ים לפי שהם רבים, ודרשו רז"ל שכעה ימים הם⁷¹.

עילוי מלכות אורה כט

ולמעמים נקרא שם אדניי בכינוי ים, והטעם כי כל מיני הבריות והשפע והאצילות נמשכים אליו כדמיון הנחלים, וזהו סוד: קל הנחלים הלכים אל הים (קהלת א, ו). ולשון ים הוא הקרקע המחזיק את המים כאמרו ו-כמים לים מכסים (ישעיהו יא, ט), ואומר: ולמקוה המים קרא ימים (בראשית א, י). חרי בית קיבול המים נקרא ים⁷².

